

The background of the slide is a solid teal color. Overlaid on this is a stylized, low-poly representation of a bridge structure, possibly a cable-stayed bridge, with lines radiating upwards and outwards from a central point, creating a sense of depth and architectural form.

Kruger

Resultaten Kruger enquête – Impact corona

Gebaseerd op de resultaten van de 1^e Kruger enquête in de week van 20 april 2020

29 april 2020

Resultaten enquête

Vraagstelling

- In de enquête is aan ondernemers, directie- en managementleden gevraagd naar de verwachte effecten van het coronavirus op het korte termijn toekomstperspectief van hun onderneming en de verwachte veranderingen in bedrijfsvoering.

Een klein deel van de ondervraagden denkt er zelfstandig doorheen te komen

- Slechts 28% verwacht 2020 zonder grote schade door te komen.
- Circa 71% denkt de coronacrisis ook door te komen maar met (grote) verliezen. 22% moet hiervoor gebruikmaken van de ondersteunende regelingen en 21% heeft daarnaast extra krediet nodig. Maar 1% heeft geantwoord nu al op een faillissement te rekenen.

Forse omzetsdalingen, ook in 2021

- 84% van de bestuurders verwacht een afname in de omzet 2020 t.o.v. 2019. 31% ziet een daling met 20-50% op zich af komen. 4% zelfs meer dan 50%.
- De kleinste afname in de omzet wordt verwacht bij ondernemingen actief in de voedselindustrie, ICT en financiële sector.
- Over het algemeen is men overtuigd van enige veerkracht van de Nederlandse economie. Zo denkt men een snelle omzetverbetering te zien wanneer maatregelen versoepelen.
 - Toch verwacht 73% ook voor 2021 een lagere omzet dan in 2019.
 - Maar liefst 38% denkt het aantal medewerkers dit jaar met meer dan 10% te verminderen.

Kleine ondernemingen verwachten grotere omzetsdaling dan grote ondernemingen

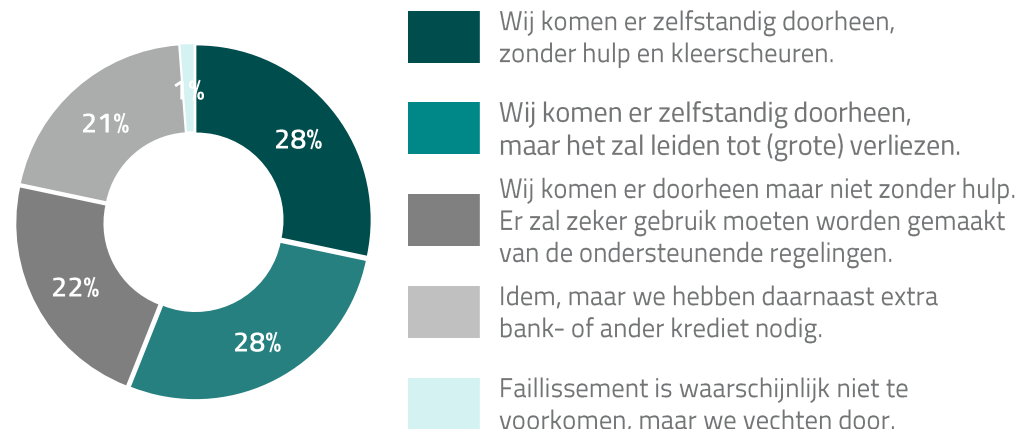
- Wanneer een onderscheid wordt gemaakt tussen de grotere en de kleinere middelgrote ondernemingen is duidelijk dat de kleinere ondernemingen een grotere daling van de omzet verwachten dan de grotere.
 - Opmerkelijk is dat de kleinere relatief minder gebruik denken te gaan maken van de overheidsmaatregelen en/of steun van financiers.
 - De kleinere zijn ook aanmerkelijk somberder over de nabije toekomst. Zo verwacht 37% een omzetsdaling groter dan 20% in 2020. Bij de grote ondernemingen is dit met 18% minder dan de helft.

Kleinere ondernemingen komen beperkt in actie, terwijl grote ondernemingen relatief veel gaan besparen en steun zoeken bij de financiers

- Bijna alle ondernemingen geven aan besparingsmaatregelen te nemen. Slechts 4% van de bestuurders geeft aan niet of nauwelijks te gaan besparen t.o.v. het kostenniveau 2019. Echter, is opmerkelijk dat de grotere ondernemingen, ondanks betere omzet vooruitzichten, harder denken te gaan snijden in het personeelsbestand en overige kosten dan de kleinere.
- Gemiddeld verwachten ondernemingen een kleinere reductie in personeel dan de reductie in omzet. Hoewel er meerdere verklaringen voor denkbaar zijn, is dit opvallend.
- De deelnemers aan deze enquête verwachten een reductie in hun personeelsbestand van gemiddeld ca. 11,4% tussen januari 2020 en 2021.

Steun door overheid goed, maar wordt onvoldoende geacht

- Gemiddeld bleken de ondernemers, directie- en managementleden de overheidssteun zoals deze nu vorm heeft gekregen onvoldoende te achten.
 - De omvang van de steun moet meer en langer (bijv. duur NOW, overheidsinvesteringen).
 - Er wordt ongenoegen uitgedrukt m.b.t. de gevoelde onrechtvaardigheid van de steunmaatregelen. Het is de wens deze aan te passen om te vermijden dat bedrijven buiten de boot vallen of juist misbruik kunnen maken van de steunmaatregelen.
- Verder zijn ondervraagden in beperkte mate kritisch over de houding van hun financiers. Toch verwacht men een meer proactieve en tegemoetkomende houding, zeker nu overheidsgaranties worden gegeven.

Omzetniveau

Omzetkrimp met name bij ondernemingen < €25 mln. en sectoren die direct worden geraakt

Impact op omzetniveau 2020 t.o.v. 2019

- Er is een duidelijk verschil zichtbaar tussen de kleinere ondernemingen (<25 mln. omzet) en de grotere (>25 mln. omzet).
 - 37% van de kleinere verwacht een omzetverlies groter dan 20% t.o.v. 2019. Bij het groter MKB is dit percentage beduidend lager met 18%.
 - Wanneer bedrijven gevraagd werden aan te geven wat deze omzetdaling voor hen zou betekenen, zien we dat kleinere ondernemingen het omzetverlies beter zelfstandig verwachten te kunnen verwerken dan de grotere ondernemingen.
 - Groter MKB gaat bij een relatief kleiner verwacht omzetverlies meer gebruikmaken van overheidssteun en/of steun van de financier.
- Sectoren waarbij het omzetverlies in 2020 het grootst wordt geacht:
 - Horeca, evenementen en leisure verwacht ca. 53% omzetverlies t.o.v. 2019. Deze sector verwacht ook de grootste reductie in personeelsbestand.
 - Groothandel en importeurs: ca. 29% omzetverlies t.o.v. 2019.
- Sectoren die in mindere mate verwachten getroffen te worden:
 - Bouwsector verwacht een omzetverlies van 7% t.o.v. 2019.
 - Transport & logistiek verwacht een omzetverlies van 8% t.o.v. 2019.
 - ICT & automatisering een omzetverlies van 8% t.o.v. 2019.

Bedrijfsvoering – Wat is de impact? Direct / indirect?

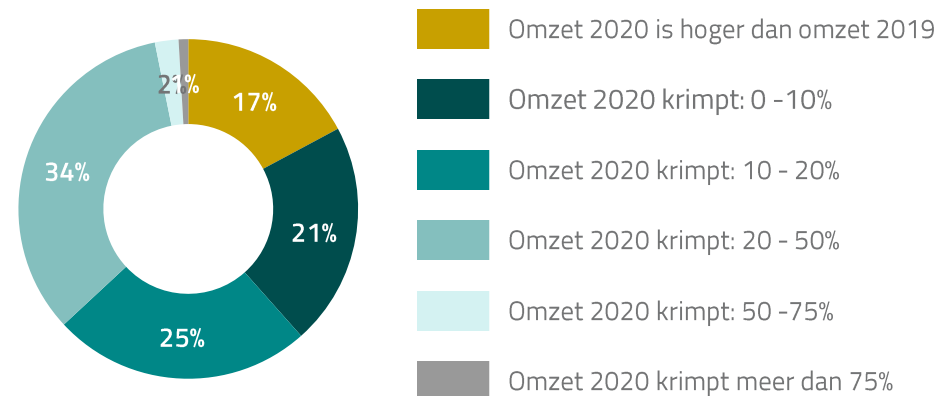
- 11% van de ondernemingen wordt hoofdzakelijk direct geraakt door corona.
 - Dit betreft met name contactberoepen zoals de zorg, detailhandel en horeca;
 - maar ook ondernemingen die rechtstreeks vraagverlies zien zoals leisure, reizen, taxisector, etc.
- 80% wordt hoofdzakelijk indirect geraakt door beschikbaarheid eigen personeel, leveringsproblematiek, verlaagde afname van producten, etc.
- Verder zien we de volgende trends in de bedrijfsvoering:
 - 36% geeft aan dat het aantal ontvangen orders en uitgebrachte offertes daalt.
 - 10% van de ondernemingen lijdt onder een tekort aan beschikbaar personeel.
 - 11% ondervindt productieproblemen door een belemmeringen in de toelevering van grondstoffen.
 - 7% ondervindt problemen door verschillen in internationaal corona-beleid.
 - 86% van de ondernemingen geeft aan dat de bedrijfsvoering de 1,5 meter afstand regel kan hanteren in normale bedrijfsvoering.

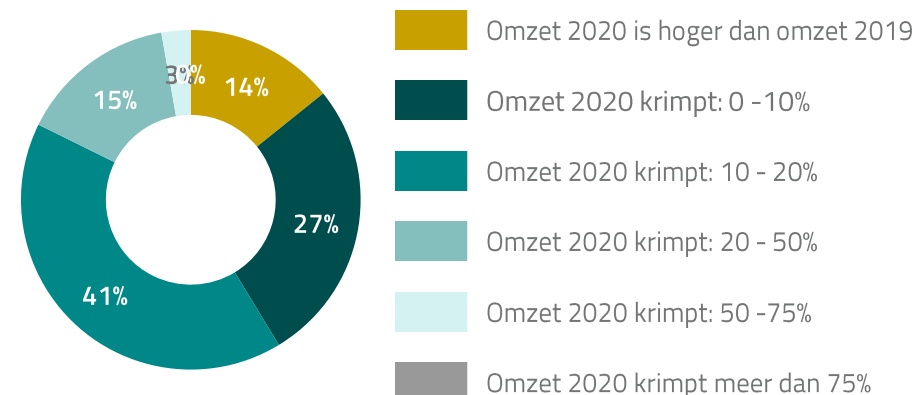
■ Direct geraakt ■ Niet geraakt ■ Indirect geraakt

1e Kruger corona enquête

Verwacht omzetverlies 2020 kleine ondernemingen < € 25 mln. omzet

Verwacht omzetverlies 2020 grote ondernemingen > € 25 mln. omzet

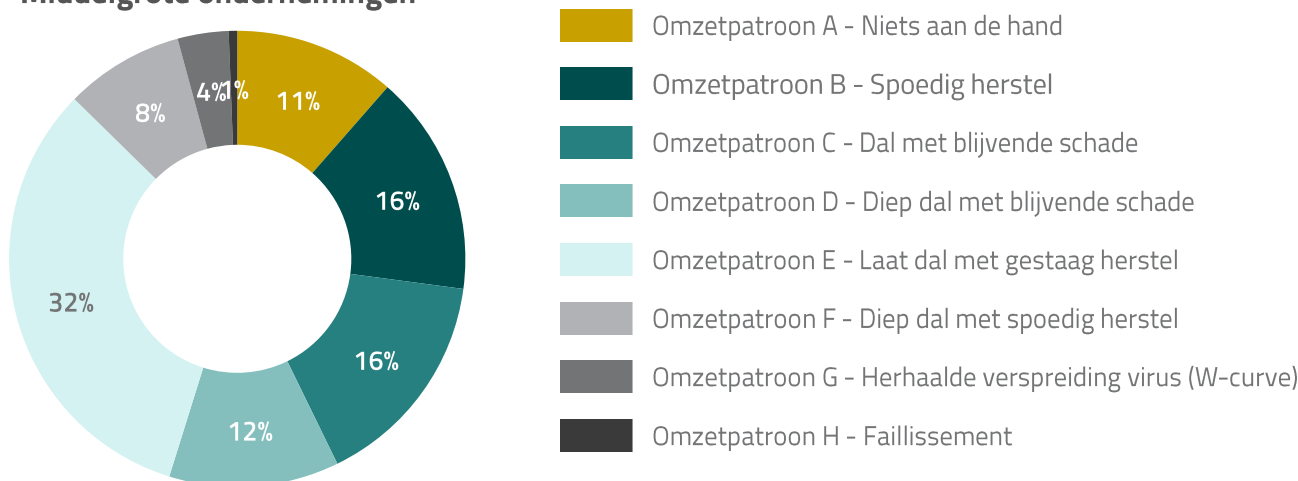
Omzetpatroon

33% van de middelgrote ondernemingen anticipeert op een grote dip in de zomermaanden

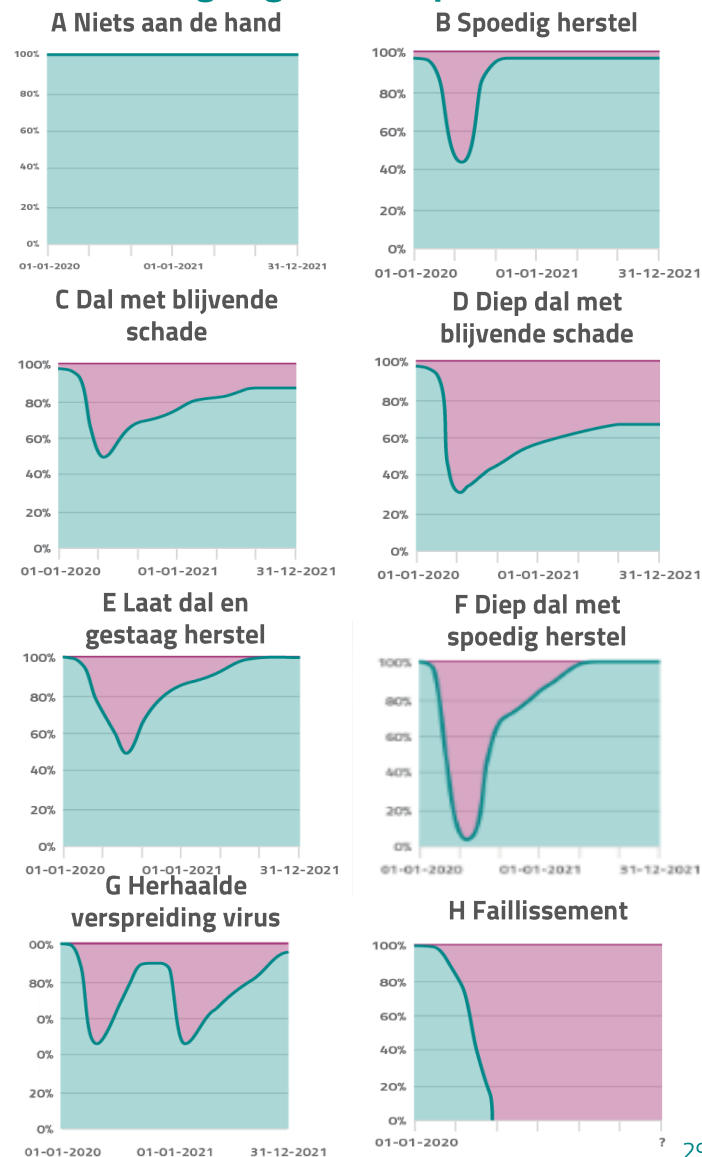
- Meer dan 73% van de Nederlandse ondernemers, directie- en managementleden verwachten dat de omzet van hun onderneming gedurende 2021 negatief beïnvloed blijft worden door de coronacrisis, al dan niet in beperkte mate.
- Een groot deel hiervan verwacht een snel omzetherstel nadat maatregelen versoepelen. Met name de grotere ondernemingen gaan ervan uit dat de omzet zich relatief snel gaat herstellen.
 - Wel zien we dat deze groep ongeveer gelijk is verdeeld in ondernemingen die denken dat het ergste al voorbij is óf zich juist nog gaat voordoen in de zomermaanden.
- Faillissement wordt momenteel slechts zelden als meest waarschijnlijk toekomstscenario ervaren. Toch wordt het niet ontkend dat dit een reële mogelijkheid kan worden. Slechts 40% van de Nederlandse ondernemers acht dit als minst waarschijnlijk (35% kleinere ondernemingen en 54% grotere).
- Hoe groter de onderneming hoe onwaarschijnlijker een faillissement wordt verwacht.
- Een belangrijke kanttekening bij bovenstaande vaststellingen is, dat slechts 4% van deze ondernemingen een heropleving van het virus een waarschijnlijk scenario acht. Belangrijke aanpassing van bovenstaande bevindingen kan worden verwacht indien een heropleving van het virus, met bijgaande maatregelen, werkelijkheid dreigt te worden.

Meest waarschijnlijk omzetpatroon

Middelgrote ondernemingen

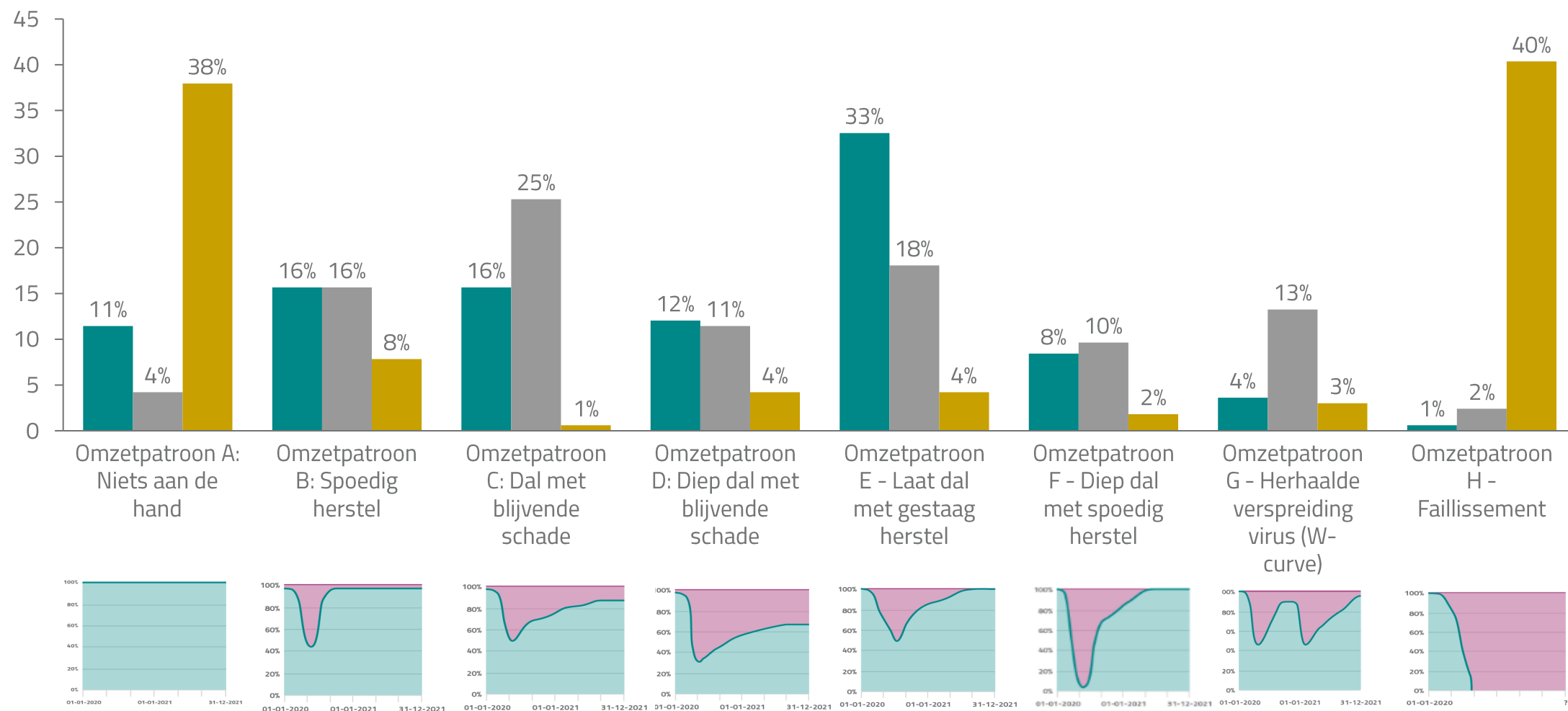
Voorgelegde omzetpatronen

Welk omzetpatroon wordt door u verwacht?

Omzetpatronen

- Welk door u verwacht omzetpatroon past het beste bij uw onderneming?
- Welk door u verwacht omzetpatroon past het één na beste bij uw onderneming?
- Welk omzetpatroon is voor uw onderneming het minst waarschijnlijk?

Besparingen en werkgelegenheid

NOW-regeling leidt slechts tot vertraging reorganisatie

Algemeen

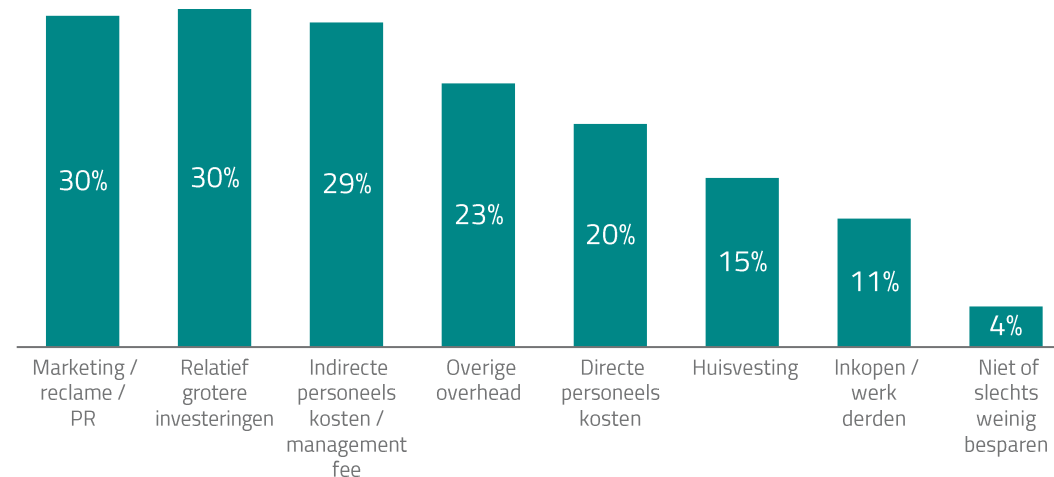
- De verwachting dat de coronacrisis langdurige effecten heeft op de economie zien we ook terug in de beoogde besparingsmaatregelen.
- De focus ligt op snijden in indirecte kosten, zoals indirect personeel, marketing budget en overige overhead.
- Verder wordt er op de rem getrapt met betrekking tot investeringen.
 - Circa 30% geeft aan investeringen terug te schroeven en/of uit te stellen. Bij de grotere ligt dit percentage rond de 50%.
- Gemiddeld zien we dat de grotere ondernemingen op alle kostencategorieën meer gaan besparen dan de kleinere.
- Slechts 4% van de ondernemingen geeft aan niets of weinig te gaan besparen in de komende periode.

Besparingen in personeel

- Na een piek in 2014 is de werkloosheid afgelopen 6 jaar gestaag afgenomen. In maart 2020 bedroeg de werkloosheid slechts 3,2%.
- De uitkomsten van dit onderzoek tonen aan dat, door de maatregelen van de overheid (NOW-regeling) en vertraging van negatieve effecten van corona bij bepaalde sectoren, het personeelsbestand veelal intact is gebleven t/m maart 2020.
- Wel maken veel bedrijven zich klaar om te reorganiseren.
 - 62% van de ondernemingen verwacht dat het personeelsbestand in januari 2021 tussen de 90% en 100% bedraagt van het personeelsbestand van januari 2020. Voor grotere ondernemingen (>25 mln. jaaromzet) ligt dit op 55%.
 - 29% verwacht dat het personeelsbestand in januari 2021 tussen de 75% en de 90% bedraagt van januari 2020. Voor grotere ondernemingen (>25 mln. jaaromzet) ligt dit op 40%.
- We kunnen concluderen dat grotere ondernemingen gemiddeld meer gaan afschalen in hun personeelsbestand.
- De deelnemers aan deze enquête verwachten een reductie in hun personeelsbestand van gemiddeld ca. 11,4% tussen januari 2020 en 2021.
- Zorg, overheid, onderwijs en energie bieden 30% van de werkgelegenheid. Indien het reductiepercentage van 11,4% aangenomen wordt voor alle Nederlandse ondernemingen (dus ook voor de hele kleine en de hele grote) en voor zorg, overheid, onderwijs en energie wordt aangenomen dat de werkgelegenheid gelijk blijft, betekent dit een toename van de werkloosheid naar ruim 11% begin 2021 (dit staat los van de situatie bij Zzp'ers).

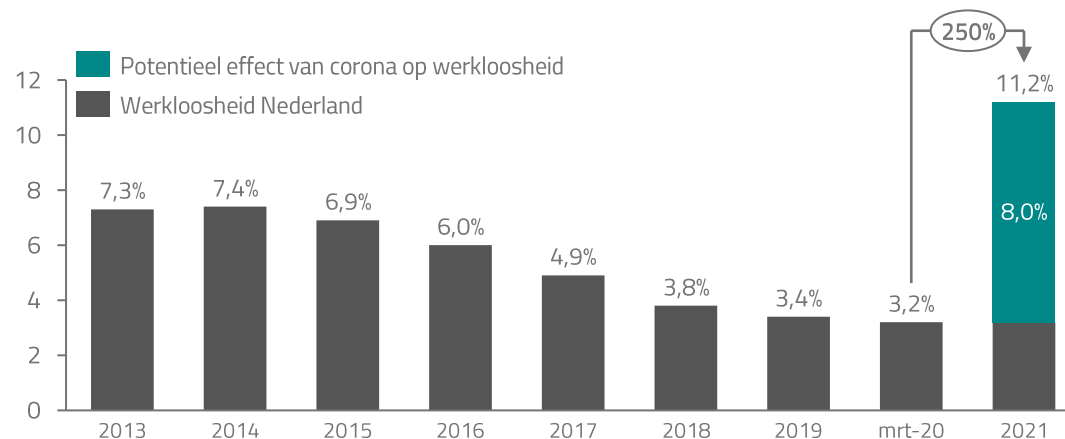
Besparingsmaatregelen

Percentage aangegeven door bestuurders

Werkloosheid Nederland

Gehele Nederlandse MKB

Bron: Statline

29 april 2020

Achtergrond enquête

Aanleiding

- De effecten van het coronavirus beïnvloeden de omzet en bedrijfsvoering van iedere onderneming.
- Inmiddels is duidelijk dat de effecten van het virus begin dit jaar zijn onderschat.
- Sindsdien wordt met de week duidelijker dat de economische effecten ongekend zijn en nauwelijks nog in te schatten.
- Ook blijkt dat de verwachtingen steeds negatiever worden, zowel qua invloed als duur, op omzetten en marges en daardoor werkgelegenheid en welvaart.
- Ondernemers, directies en management hebben hun eigen visie op de impact voor hun bedrijfsvoering. Het is daarom interessant hun meningen te weten en belangrijker nog de ontwikkeling van die meningen.
- Wat verwachten zij wanneer voor hun onderneming?
- Hoe gaat deze perceptie zich ontwikkelen de komende tijd?

Enquête

- Kruger heeft in haar 32-jarig bestaan een groot netwerk opgebouwd o.a. van bestuurders van middelgrote ondernemingen (> 95%: € 2,5 – € 500 mln.).
- De enquête is verzonden naar meer dan 4.000 ondernemers en directie- en managementleden van Nederlandse middelgrote bedrijven uit haar netwerk.
- In de enquête is gevraagd naar de verwachte effecten van het coronavirus op het korte termijn toekomstperspectief van hun onderneming en de verwachte veranderingen in bedrijfsvoering.
- Hiermee trachten we een beeld te krijgen bij de door hen verwachte ontwikkelingen om deze met u te delen.
- Bij de selectie van de per e-mail benaderde personen is zoveel mogelijk getracht slechts één persoon per onderneming te benaderen om dubbele antwoorden per onderneming te vermijden.
- De benaderde groep ondernemingen is waarschijnlijk niet representatief voor de totale landelijke doelgroep. Conclusies mogen dan ook niet zomaar gelden als algemeen geldende landelijke conclusies.
- De uitkomsten van deze enquête zijn gebaseerd op beantwoording door 166 bestuurders.
- In deze samenvatting worden de bevindingen gedeeld van de data die werd verzameld in de week van 20 april 2020. Meer dan 80% van de antwoorden werden ontvangen voor de persconferentie dinsdagavond 21 april 2020.
- Kruger zal deze enquête periodiek herhalen om het beeld te actualiseren en de trends daarvan in beeld te krijgen.

Disclaimer

- Deze samenvatting is een samenvatting van de uitkomsten van deze enquête.
- De informatie is uitsluitend bestemd voor informatieoverdracht aan de lezer en pretendeert niet compleet en/of volledig te zijn.
- Op alle dienstverlening door Kruger zijn onze algemene voorwaarden van toepassing. Deze voorwaarden zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Rotterdam onder nummer 54151961.
- Kruger aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de gevolgen van besluiten die worden genomen na kennisname van deze samenvatting.

Contactpersonen

- Vincent Gerard, vgerard@kruger.eu en Kees Lieve, clieve@kruger.eu

Kruger

t. +31 (0)10 21 21 922
f. +31 (0)10 21 22 409

e. office@kruger.eu
w. kruger.eu

Postadres: Postbus 8677
3009 AR Rotterdam

Adres: Steupelstraat 50
3065 JE Rotterdam
